

LXVII. Nemzeti Kulturális Alap

Krucsainé Herter Anikó
főigazgató

Budapest, 2024. augusztus „10.”

Hankó Balázs
az Alap felett rendelkező miniszter

Budapest, 2024. augusztus „15.”

Alap fejezet száma és megnevezése:

LXVII. Nemzeti Kulturális Alap

Alap felett rendelkező megnevezése:

**Kulturális és Innovációs Minisztérium
minisztere**

Alapkezelő megnevezése:

Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő

Nemzeti Kulturális Alap 2023. évi beszámolójának indokolása

I. Összefoglaló adatok:

2023-ban a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) forrásai terhére 9641 db pályázat került elbírálásra, ebből a támogatott pályázatok száma 6173 db volt. Az előző évihez képest 2050 darabbal csökkent az beérkezett-elbírált pályázatok száma, a támogatott pályázatok száma 1595 darabbal csökkent. A 2023. évben megítélt támogatás összege a 2022. évi támogatási összeg 50,3 %-a. A nagymértékű csökkenést a tárgyévet megelőző két évben érvényesített maradvány felszabadítás eredményezte, hiszen ebben az évben az Alap már csak a tárgyévi forrásokból gazdálkodhatott.

A támogatott pályázatok aránya az elbírált pályázatokhoz viszonyítva 2022-ben 66,4 % volt, 2023-ban ez az arányszám csökkenést mutat, A támogatott pályázatok részaránya 64 %.

2022-höz viszonyítva a tárgyévben beérkezett pályázatok számának 15,6 %-os csökkenése mellett csökkent az igényelt támogatás összege is 1 241,9 millió Ft-tal. A megítélt támogatások összege 10 539,9 millió Ft-tal csökkent az előző évhez képest, így 2023. évben összesen 10 155,3 millió Ft támogatás megítélésére került sor.

A pénzügyi elszámolások elfogadását és a szakmai ellenőrzéseket követően 2023-ban 7.695 db pályázatot zártunk le. Ez az előző év adataihoz képest nagymértékű javulást mutat. A növekedést az generálta, hogy a Kedvezményezettek a veszélyhelyzet megszűnésével nagyobb számban nyújtották be elszámolásaikat a 2022. évhez képest. A 2018. évben nyújtott támogatások elszámolási határidejének jogszabályi kötöttségeit figyelembe véve, 2022. évtől tovább már nem hosszabbítható, ezért a Kedvezményezettek az elmaradt programok fedezetét biztosító támogatások 2023. évben realizálódott visszafizetését is vállalva nyújtották be elszámolásaikat. A pénzügyileg lezárt és szakmailag elfogadott, majd lezárásra kerülő pályázatok száma a 2022. évihez viszonyítva 15,6 %-al emelkedett. Az állandó szakmai kollégiumok esetében ez a változás 12,2 %-al, a miniszteri támogatások esetében 23,9 %-al, az ideiglenes kollégiumi döntések esetében 39,1%-al haladta meg az előző év adatát.

Az Ávr.100. §. (3) bekezdése szerint megvalósuló szűrőpróbaszerűen kiválasztott bizonylatok teljeskörű ellenőrzésének bevezetésével az előző évekhez képest kevesebb számú tétel került vizsgálatra. A kevesebb tételszám ellenőrzése nagyobb számú elszámolás ellenőrzését, így magasabb lezárt pályázat számot eredményezett 2023. évben. A vizsgálatok eredményeként megfogalmazott pénzügyi és szakmai hiánypótlásokra történő felszólítás a legtöbb esetben egy felszólító levélben került közlésre a pályázókkal. Ez nagyobb hiánypótlási hajlandóságot és kevesebb adminisztrációt vont maga után. Továbbra is jellemző a többszöri felszólítás kezdeményezése a pályázók irányába, melyben beszámolási kötelezettségeikre hívjuk fel a figyelmet.

II. Az Alap 2023. évi vagyoni helyzetének alakulása:

II. 1. Eszköz oldal:

Az NKA záró pénzkészlete 8 327,2 millió Ft, ami 8 666,4 millió Ft-tal, 3,9 %-kal alacsonyabb az induló pénzkészletnél. Az NKA 2023. évben támogatásra felhasználható forrása 8 085,2 millió Ft-tal növekedett az eredeti költségvetésben meghatározott forráshoz képest. A többlet nagyobb részt a maradvány kiadási előirányzatként történő beemelése tette lehetővé, melyre az Áht. 86. § (4) bekezdése ad az Alap részére jogi szabályozást. A szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény (Kjkt.) 42-45 § alapján átadott, szerzői jogdíjból származó bevétel (526,2 millió Ft) terhére történt pályázatok kiírása a második félévre húzódott, tekintettel a források átadásának időpontjára. A címrendi kiegészítésről, a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból, a Központi Maradványszámolási Alap előirányzatból, a Rezsivédelmi Alap fejezet terhére történő, fejezetek közötti és fejezeten belüli előirányzat-átcsoportosításról, kötelezettségvállalás engedélyezéséről és egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1471/2023. (X. 31.) Korm. határozat a Nemzeti Kulturális Alap részére 500,0 millió Ft támogatást biztosított. Az Alap Egyéb bevételek (267634 ÁHTT) jogcímén 164,0 millió Ft többletbevétel lehetővé tette a kiadási előirányzatok megemelését. A kedvezményezettekkel szembeni követelés állomány értékvesztéssel csökkentett összege 339,4 millió Ft, az éves pályázati kifizetések 2,1 %-a.

II. 2. Forrás oldal:

A tárgyévi kötelezettségvállalások részben kifizetésre kerültek, a kötelezettségvállalással terhelt maradvány összege 291,9 millió Ft, az éven túli kötelezettségvállalás összege 821,9 millió Ft volt.

Magyarország 2023. évi központi költségvetésének a veszélyhelyzettel összefüggő eltérő szabályairól szóló 613/2022. (XII. 29.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése alapján a Nemzeti Kulturális Alapra 913,8 millió Ft befizetési kötelezettséget teljesített a Magyar Államkincstár javára.

III. Az Alap bevételei:

6. cím Egyéb bevételek

Ezen a címen az alábbi tételekből folytak be bevételek

- a Támogatáskezelő által beszedett - az áfa bevallása, valamint a ténylegesen felmerült költségek levonása után - az Alapot megillető nevezési díj összege. 2013. évtől minden pályázó köteles a pályázati felhívásban meghatározott összegű vagy mértékű nevezési díjat fizetni, amelynek nettó összegét a kollégiumok újabb pályázatok finanszírozásához használják fel. A nevezési díj 2023. évben átutalt összege 214,1 millió Ft volt;
- a kedvezményezettektől az előző évben kifizetett összegekre tárgyévben befolyt fel nem használt támogatás visszautalások, és maradvány visszafizetések összege 322,8 millió Ft;
- kamat és kötbér befizetések összege 16,6 millió Ft;
- a megszűnt adónemekből, a kulturális adóból a vállalkozások önellenőrzése során keletkezett befizetési kötelezettségek 2023. évi összege 7,9 millió Ft volt;
- A Pénzügyminisztérium 4,0 millió Ft hozzájárulása a Vidám Színpad Közhasznú Nonprofit Kft. meghatározott feladatainak támogatásához.

7. cím Játékadó NKA-t megillető része

Az ötös lottó szerencsejáték játékadója NKA-t megillető részének eredeti előirányzata 11 600,0 millió Ft volt. 2023. évben a ténylegesen befolyt összeg 12 319,8 millió Ft lett. A játékadó nem statikus bevétel és széles szezonális ingadozásokat mutat, így az alakulására

több tényező gyakorol együttesen hatást és ez a körülmény megnehezíti a tervezési folyamatot.

9. cím Szerzői jogi törvény alapján a közös jogkezelőktől származó befizetések

- A közös jogkezelő szervezetek a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény (Kjkt.) alapján a közös jogkezelő szervezetek jogdíjbevételeiknek, valamint a tagdíjakból és a közös jogkezelésen kívüli tevékenységből származó bevételeiknek a támogatási politikában meghatározott részét felhasználhatják közösségi – kulturális – célra, a Kjkt. 43. § (1) és 45. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint, a Nemzeti Kulturális Alap részére történő átadással.

2023. évben ezen a jogcímen, kulturális célú felhasználás érdekében az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesülettől (Artisjus) érkezett jogdíjbevétel. A korábbi gyakorlattal megegyezően az Artisjus ez évben is csak a komolyzenei területen keletkezett jogdíjat adta át, a szépirodalmi és könnyűzenei jogdíjak közösségi felhasználásra kerültek, melyet a jogkezelő saját hatáskörben bonyolított. Más közös jogkezelő szervezet nem élt ezzel a lehetőséggel.

Az Artisjus jogkezelő szervezet által átutalt kulturális célú jogdíjbevétel mértéke 280,7 millió Ft, mely a Zeneművészet Kollégiumához került.

A jogdíjbevételek terhére a Kollégium szakmailag értékes művek létrehozását, valamint kulturális programok megvalósulását támogatta, az Artisjus támogatási politikájában meghatározottak figyelembevételével.

- A Kjkt. 42 § (1) bekezdése, valamint a 45. § (3)-(4) bekezdése alapján az ismeretlen, vagy ismeretlen helyen tartózkodó jogosultat megillető, 3 éven túl ki nem fizethető jogdíjak 90 %-át a közös jogkezelő szervezet az éves beszámoló elfogadását követő 60 napon belül köteles a Nemzeti Kulturális Alap részére átadni, kulturális célú felhasználás érdekében.

2023. évben az Artisjus 676,1 millió Ft, az Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület (EJI) 375,9 millió Ft, a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület (HUNGART) 25,1 millió Ft, a FilmJUS Filmszerzők és Előállítók Szerzői Jogvédő Egyesülete (FilmJus) 55,9 millió Ft, a Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete (MASZRE) 33,9 millió Ft, a Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége Közös Jogkezelő Egyesület (MAHASZ) 59,0 millió Ft, a Magyar Irodalmi Szerzői Jogvédő és Jogkezelő Egyesület (MISZJE) 0,8 millió Ft ki nem fizethető jogdíjbevételt utalt át ezen a jogcímen.

A MASZRE a fentiekén túlmenően a 2023. évi Ünnepi Könyvhét és Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál támogatása érdekében a saját hatáskörben felhasználható 10 % jogdíjbevételt is átadta az NKA-nak.

- A Kjkt. 44. § (1) bekezdése értelmében a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 20. és 21. §-ában meghatározott díjakból származó – a 39. § szerinti kezelési költséggel csökkentett – bevétel 25%-át a jogosultak érdekében kulturális célokra kell felhasználni. E jogcímen a Magyar Reprográfiai Szövetségtől és az Artisjustól érkezett befizetés (ez utóbbi befizetés az Artisjuszánál keletkező jogdíjbevételen túl az Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület, a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület, a Filmjus Filmszerzők és Előállítók Szerzői Jogvédő Egyesülete, valamint a MAHASZ Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége Közös Jogkezelő Egyesület közös jogkezelőknél keletkező bevételeket is tartalmazza.)

- A Kjkt. 45. § (2) bekezdése szerint az Szjt. 20. és 21. §-ban meghatározott díjakat megállapító közös jogkezelő szervezet köteles a 44. § (1) bekezdése szerinti összeget kulturális célokra az éves beszámoló elfogadását követő 60 napon belül az NKA számára átadni. Az NKA az átvett összeget a Nemzeti Kulturális Alapról szóló törvényben foglalt támogatási célokra használja fel az Szjt. 20. § (4)–(5) és 21. § (6) bekezdésében meghatározott jogosult csoportok javára.

A fentiek szerinti üres hang- és képhordozók jogdíjából 2023. évben az NKA-nak összesen 1614,9 millió Ft bevétele származott, amely fedezetet nyújtott a Hangfoglaló Könnnyűzene Támogató Program, a Filmművészet Kollégiuma, a Fotóművészet Kollégiuma, a Halmos Béla Program Ideiglenes Kollégiuma, az Iparművészet Kollégiuma, az Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiuma, a Képzőművészet Kollégiuma, a Könnnyűzene Kollégiuma, a Szépirodalom Kollégiuma, a Színházművészet Kollégiuma, a Táncművészet Kollégiuma és a Zeneművészet Kollégiumához beérkezett pályázatok támogatására.

10. cím Költségvetési támogatás

A címrendi kiegészítésről, a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból, a Központi Maradványszámolási Alap előirányzatból, a Rezsivédelmi Alap fejezet terhére történő, fejezetek közötti és fejezeten belüli előirányzat-átcsoportosításról, kötelezettségvállalás engedélyezéséről és egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1471/2023. (X. 31.) Korm. határozat a Nemzeti Kulturális Alap részére 500,0 millió Ft támogatást biztosított.

IV. Az Alap kiadásainak teljesítése:

1. cím Alapból nyújtott támogatások

Az előirányzat felhasználása a NKA tv. előírásával összhangban, az NKA felett rendelkező miniszter és az NKA Bizottsága által meghatározott támogatási célok alapján történik. A kiadások teljesítése főként pályázati rendszerben történik, melyekről az NKA felett rendelkező miniszter által létrehozott kollégiumok döntenek, a Bizottság által meghatározott támogatási célok figyelembe vételével. A kollégiumok a keretek ismeretében – amelyeket a jóváhagyott költségvetési törvény ismeretében határoz meg a Bizottság – fogalmazzák meg a pályázati felhívásaikat és döntenek arról, hogy az adott évben mely területre fordítanak nagyobb súlyt.

Az NKA tv. 7. §-a meghatározza, mely célokra adható támogatás és amelyeken a következő kifizetések történtek:

1. Nemzeti és egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, terjesztésének támogatása

Az NKA ezen kifizetési jogcímére minden kollégium ír ki a címhez tartozó altémákban pályázatot. Ezen a törvényi soron az egyik legjelentősebb kiadás 2023. évben a 2021. évben létrehozott Petőfi 200 Ideiglenes Kollégium, mely a Petőfi-bicentenárium alkalmából a magyar anyanyelvi kultúrát középpontba helyezve olyan programok, események, alkotások megszületését ösztönzi a kultúra valamennyi területén, amelyek a további kétszáz évre is biztosítják az anyanyelvi kultúra fennmaradását a Kárpát-medencében.

Ezenfelül jelentős összegű kifizetés a legtöbb kollégiumot érintő lap- és könyvkiadás, kiadványok, periodikák támogatása. A Táncművészet és a Zeneművészet kollégiuma is jelentős kifizetéseket teljesített erre a jogcímre kiírt pályázatok altémáira. A Miniszteri keret terhére történt támogatásokra szintén számottevő kifizetés volt ezen a törvényi soron. Összességében ezen a jogcímen 4285,9 millió Ft kifizetés történt.

2. Évfordulók, hazai fesztiválok és rendezvények, valamint azokon való részvétel támogatása

Az NKA másik jelentős kifizetési jogcíme. A Miniszteri keret terhére történő támogatások a legjelentősebbek, melyek jellemzően kiállítások megtartása, kapcsolódó katalógus készítése, rendezvények lebonyolítása és pedagógia programok indítása altémákra történtek.

A másik jelentős program, a Hangfoglaló Könnnyűzene Támogató Program Kollégiuma zeneművészeti tevékenységeinek támogatásainak kifizetése is megjelenik ezen a törvényi soron.

Összességében ezen a jogcímen 4149,4 millió Ft kifizetés történt.

3. Nemzetközi fesztiválok, rendezvények és azokon való részvétel

Ezen a címen a legnagyobb volumen a Kulturális Fesztiválok pályázati kifizetése. Ezenfelül a Hangfoglaló Könnnyűzene Támogató Program Kollégiuma keret terhére történő támogatások felhasználása is jelentős. Mindkét esetben nagyredezvények megtartására nyertek támogatást a támogatottak. Összességében ezen a jogcímen 1909,5 millió Ft kifizetés történt.

4. Művészeti alkotások új irányzatai, új kulturális kezdeményezések támogatása

A művészeti tematikájú kollégiumok támogatása jelentős ezen a jogcímen. A művészek alkotóművészeti tevékenységére nyújt támogatást ez a jogcím. Összességében ezen a jogcímen 1495,8 millió Ft kifizetés történt.

5. Kultúrával kapcsolatos tudományos kutatások támogatása

A cím 2023. évi kiadása 76,0 millió Ft, melyből a legjelentősebb a Hangfoglaló Könnnyűzene Támogató Program Kollégiuma zeneművészeti tevékenység támogatása.

6. Épített örökség, építőművészet támogatása

Az NKA műemlékek és műemlék jellegű épületek állagmegóvására, veszélyelhárításra, régészeti feltárásokra és a műemlékvédelem népszerűsítésére 793,2 millió Ft-ot fizetett ki.

7. Kultúrateremtő, közvetítő, valamint egyéni és közösségi tevékenységek támogatása

A könyvtárak eszköztámogatása, szolgáltatásfejlesztés, közművelődési intézmények által szervezett programok kiadása, cirkuszművészeti programok finanszírozása tartozik a cím alá.

Továbbá jelentősek a Magyar Génius Program Ideiglenes Kollégium és a Petőfi 200 Ideiglenes Kollégium kiírt pályázatok kifizetése.

Az állandó és ideiglenes kollégiumoknak lehetőségük volt a jóváhagyott keretük 10%-ának mértékéig egyedi igényeket támogatni. Összességében ezen a jogcímen 1864,2 millió Ft kifizetés történt.

8. Szakmai díjazáshoz való hozzájárulás

A zenei díjakhoz való hozzájárulást pályázat útján nyerték el az adományozó szervezetek. Összességében ezen a jogcímen 5,8 millió Ft kifizetés történt.

9. Nemzetközi tagdíjak

A nemzetközi tagdíjak nem jelentős kiadási tétel, többek között, a teljesség igénye nélkül az Architects Council of Europe, a International Music Council (IMC), a World Green Building Council (WorldGBC), International Union of Architects (UIA), az International Federation of Landscape Architects (IFLA), a Confederation Internationale des Cinemas d'Art et d'Essai, a Fédération Internationale de la Presse Cinématographique (Fipresci), az Europa Distribution aisbl, az International Academy of Ceramics, az IMAGO, the European Federation of Cinematographers, az International Association of Art (IAA) Europe, az International Council of Design (ICoD), az EuroArt, az Alliance for Jewish Theatre, az European Theatre Convention – ETC nemzetközi tagdíjakhoz való hozzájárulást biztosítják. A felhasználás 11,1 millió Ft volt ezen a címen.

2. cím Működési kiadások

A kezelő szervezet részére fizetett támogatási kiadás 1098,4 millió Ft volt, az NKA bankköltségére és tranzakciós díjára 7,5 millió Ft került kifizetésre.

4. cím Kulturális célú központi költségvetési szervek működési kiadásainak támogatása

Az NKA tv. 7/C. § (2) bekezdése rendelkezik a kultúráért felelős minisztérium (Emberi Erőforrások Minisztériuma/Kulturális és Innovációs Minisztérium) irányítása, valamint felügyelete alá tartozó kulturális célú központi költségvetési intézmények működési kiadásainak egyszeri, adott év költségvetését kiegészítő támogatási összegről, amelyet az NKA szabályainak megfelelő módon lehet igényelni, és elbírálásáról a miniszter dönt. A KIM irányítása alá tartozó központi költségvetés szervek működési kiadásainak egyszeri kiegészítése 240,0 millió Ft.

V. A teljesített költségvetési bevételek és költségvetési kiadások számszaki bemutatása:

Megnevezés	Millió Ft-ban egy tizedessel	
	2023. évi Költségvetési kiadások	2023. évi Költségvetési bevételek
Egyéb bevételek		565,4
Az ötös lottó szerencsejáték játékadójának NKA-t megillető része		12 319,8
Szerzői jogi törvény alapján közös jogkezelőtől származó befizetések		3 126,2
Költségvetési támogatás		500,0
Alapból nyújtott támogatások	15 504,7	
Működési kiadások	1 105,9	
Kulturális célú, központi költségvetési szervek működési kiadási támogatása	240,0	
Összesen:	16 850,6	16 511,4